

ה י ר ט י כ ל מ ט כ"ג
מישיבת ועדת הפנים שהתקיימה ביום ב'
כ"ט אייר תש"א (4.6.51)

נוכחו: היו"ר ב. מינץ
א. כהן
י. ספיר
ד"ר י. יעריהו
ד"ר מ. באר
מוזמנים: ד"ר פ. ורזנבלום - מנהל משרד הפנים
ה' זילביגר - מייצג משרד המשפטים

הישיבה נפתחה בשעה 13.15

היו"ר ב. מינץ: הנני פותח את הישיבה.
לפני שנעבור לסדר היום, בענין חוק באירות לגופים
צבוריים, ברצוני להביא לפניכם את הנוסח של כרוז אל צבור הבוחרים שנוסח
ע"י ועדת הבחירות המרכזית. הוטל עלי להתראות עם יו"ר הועדה הזאת, השופט
אולשן, וממנו קבלתי את הנוסח שהנני קורא לפניכם:-

לכל צבור הבוחרים!

לשם מניעת הפרעות בפעולות הטירה לקראת הכנסת השניה
התמסרו כל הסיעות הנקונות מטה, המיוצגות בוועת הבחירות
המרכזית, והחליטו מה אחד לפנות אל צבור הבוחרים בתביעה ו-
אזהרה שלא לשבש ולהשכיח את המהלך הסדיר של התעמולה, ע"י מעשי
אלימות. כל אחד המחבל במהלך הסדיר של התעמולה, מפריע לאסיפות,
מסיר, מטמיר או מלכלך מדדעה בעניני בחירות, משמיר או מעלים
אומר תעמולה לבחירות, לא רק פוגע בעצם יסודות המסטר הדמוקרטי
במדינה ואפוי לפי החוק למסור עד ששה חדשים, אלא גם מחלל את שם
הסיעה או הרשימה שלעזרתה הוא חש וזאת קרנה הוא רוצה להרים.
אנו פוסלים את ה"עזרה" הזאת ודורשים מהבוחרים לגלות רוח של
טבלנות ולהימנע מאמצעי לחץ אלימות המשוקצים בכל חברה דמוקרטית
ותרבותית.

- מפלגת פועלי ירך ישראל
- מפלגת הפועלים המאוחדת
- סיעת החזית הדתית
- תנועת החרות
- הסתדרות ציונים כליים, מפלגת המרכז
- המפלגה הפרוגרסיבית
- סיעת הספרדים
- המפלגה הקומוניסטית הישראלית
- סיעה דמוקרטית - נצרת
- סיעת החיסנים
- סיעת הלוחמים
- סיעת ויצו

עמ

אם אתם מסכימים לנוסח הזה אודיע על כך למר גולדמן; אם לאו יבני מציע שנבחר בוועדה של שלושה אנשים שיעברו על זה ויתקנו את מה שיט לדעתם לתקן.

י. בן-צבי:
כרוז זה הוא בעל חשיבות רבה, הואיל ויש בו את חתימת כל המפלגות וזה יעשה רושם רב. יש בו גם כל המוכן הדרוש, אלא שהצורה היא יגשה מעד, ומני חושב שאפשר לתקנה.

היו"ר ב. סגנ:
אם ברצונכם להכניס תקונים, נבחרו כאן בוועדת משנה, על מנת שתכניס תקונים אלה.

י. בן-צבי:
אני בעד בחירת ועדת משנה, אלא שההוראות לוועדה זו צריכות להיות, שלא לנגוע בתוכן אלא רק בצורה.

י. ספיר:
קשה לי להשתחרר מהרושם שכרוז זה נכתב אך ורק על מנת לצאת ידי חובה. אין בו לא לב ולא התלהבות. מדוע לא פנו המפלגות במשותף כל אחת לחבריה? מדוע פנו לבוחרים? שנית הנני רואה בדבר זה עוד לקוי: כל הכרוז הוא בנוי על מהלך טדיר של התעמולה בלבד, ומה שלא קשור בתעמולה אינו מוזכר כאן, וכל-אחד יכול לעשות כסוג בעיניו. הואיל והכונה היא להשליט הרגשה של חופש לקראת הבחירות, ברצוני לעודד כאן שאלה, ולספור לחברי הוועדה על מקרה שאירע: ישנו מושב עוררים ע"י מגדל גד. חלק מסתישבי המושב הנ"ל השתתף באסיפה פומבית של מפלגה מסוימת. גידי מכתב, שנשלח באופן רשמי מתנועת המושבים לטוכנות, בו מודיעים על כך שאנשים אלה, שהשתתפו במוטת האספה, מוצאים מהמושב מקרים כאלה שעלולים לקרות אינם מוזכרים כאן בכרוז, אבל זה פי אלף יותר גרוע, ומפני כך הבחר אינו יכול להתגונן. אני מציע על-כן, לכלול בהודעה זו אל צבור הבוחרים, לא רק את ענין מהלך התעמולה, אלא יותר מזה.

א. כהן:
הייתי מציע שמי שרוצה להציע תוספת יעשה את זאת. אבל ועדת הבחירות צריכה לסגנן את הכרוז.

היו"ר ב. סגנ:
הענין הועבר אלי ע"י ועדת הכנסת, והנני רק ממלא חובה בענין זה. אנני ליהי ממליץ. ר"ן ור"ן, י"ב י"א לו או את הנוסח שהיה מטר ע"י, לאחר שהוסכם עליו, או נוסח אחר, שתוקן. אם יסכימו אז גם שני אנשים יוכלו לבסס את הכרוז בצורה שונה.

ד"ר מ. גולד:
גם אני בדעה שתשג ועדת משנה ותביא בפנינו סחר את הצעותיה.

היו"ר ב. סגנ:
אני מציע את מר י. ספיר ואת מר י. בן-צבי.

ההצעה נתקבלה.

אנו עובדים עתה לסעיף הראשון של סדר היום, חוק הבחירות לגופיה צבוריים. לפי מה שדברתי עם חבר הכנסת הררי, ועם עוד חברים מועדת הכנסת, נדמה לי שההצעה שלנו, שהוצעה ע"י מר א. כהן, לצמצם את החוק לבחירות לקונגרס, תעבור. הצעה זו נתמכה כמעט ע"י כל החברים בוועדת הפנים. אני איע ע"כ, על מנת להחיש את העבודה לפני

דו"ח חשיבות ועדת הפנים
4.6.51

עם

החירות, להרכיב גם כאן ועדת משנה, שכבר שהיוס תעודת את החוק הזה. מציע כאן ועדה של חמישה אנשים.

א. כהנא: בני מציע שלושה איש.

ד"ר ס. גולד: סיעת חרות אינה יכולה לותר על השתתפות בוועדת משנה.

י. ספינו: אם הדבר הזה ייעשה בקצב מהיר, אזי הנני מוכן לותר על השתתפותנו.

ב. מינצו: הצעתי חמישה חברים על מנת שלא לאיר מקופחיים.

א. כהנא: ברצוני עוד פעם להסביר את הצעתי, שהיא רק דעה אלטרנטיבית לדעת היועץ המשפטי. אמרתי שהוא יל וסדובר על גוף צרורי, וזה מכביד מאוד, וגם אין זה סוד כי היוזמה לאחרונה גאה בגלל קרבת החירות לקונגרס האיוני, הנני מוכן, על מנת להקל על העבודה, לצמצם את החוק ולהעמיד את זה רק לחירות לקונגרס, וזה"כ להעביר את החוק גם על גופיה אחרים, אם הכנסת תראה בכך. בני רואה את זה כהצעה הקשורה ברצונם של כל החברי הועדה, שהודיעו כי ברצונם לגמור את הפעולה הזאת בזמן, על מנת שהקריאה השלישית תכנסת תהיה לפני ה-13 ביוני.

היו"ר ב. מינצו: לדעת יו"ר ועדת הכנסת אין צורך בקריאה ראשונה נוספת.

א. כהנא: הצעתי עוד בוועדה הקודמת שוועדת משנה תעבור על כל החוק, פרט לסעיף 1. אם נציע ועדה גם 5 חברים, זה טוב כמעט הועדה כולה. חשבתי שלושה חברים מטפיקים, ומי שרואה יוכל להציע את עצמו, להשתתף בוועדה הזאת. מתוך הנחה שהעבודה תגמר היום, ויחזר יכינו החברים שירצו לעשות כן את הסתיגויותיהם. עלינו לגמור את הענין על מנת שלא יראה ילנו התבלים בו.

היו"ר ב. מינצו: כשסדובר רק על בחירות לקונגרס איני זכאי להתערב בענין. אני רואה שמפלגות רוצות לרוץ בענין זה בפרוטרוט, ולכן איני יודע אם תספיק ועדה של שלושה איש. מר גאדל, ואני מבין שגם מר ספיר ירצו להיות נוכחים. כרגע לא נוכחים כאן חברים של מפ"ם אבל לא יפה שלא נשאיר להם מקום, כי מוכרח להיות הסכמה כללית בענין, אחרת לא נאליח.

י. בן-צבי: אני רואה נמוקים מכריעים שתהיה ועדה של חמישה חברים. לכל הענין הזה אין תקדים. כאן ענין מוזר מאוד, שרוב גדול של הועדה, אם לא כל חבריה, נוטים לצמצם את החוק, ואינני רואה בזה דבר פוליטי אלא בחיצות הקונגרס האיוני. שנית בני רואה כאן תטובות גדולה שנובעת מתוך קשיים בהגדרה. המושג גופים צבוריים אינו ברור, וכ"כ לא ברור ההקף של הגופים האזוריים. כל זה קשור בשאלות שונות ורבות. לעומת זאת עומד לפנינו דבר קונקרטי, חשוב ורחוק, ויש הסכמה על כך כי הדבר הזה לא יוכל להשאר מוטל באויר. כל-אחד מעונין בזה. מסוג כך, ומסוג החשיבות שבענין, ומתוך נמוקי היו"ר שכאן במקרה חסרות שתי מפלגות, ולא יתכן שהם לא יהיו בתוך הענין הזה, בני מסכים

עמ

ד"ר ס' סייגות ועדת הפנים
416.51

לועדה גת חמישה חברים.

היו"ר ג. סינץ: אני מאד מאסער על-כך, אבל חושב עתה, שאריכים להיות לפחות שבעה חברים.

י. בן-צבי: הבני מטכים לכך שנשאיר מקום שטי למפלגה הפרוגר-סיגית.

ס. באדר: הבני מאיע שועדת המסנה תרון על כל החוק סחוץ לטעיף 1, הואיל ויש הגדל בין הטעיף הראשון ושאר הטעיפים. הייתי מטכים שידונו גם בטעיף הראשון, שועדת המסנה, אבל זה קשה. אני מניח שבטעיפים האחרים לא יהיה צורך לרון סחדש שועדה.

היו"ר ג. סינץ: אני מאיע להתכנס מחר בשעה 9.00, ואודיע לועדה את החלטת ועדת הכנסת. לפי זה מעוד ועדת המסנה גם את הטעיף הראשון. אנו קובעים עתה את מספר חברי הועדה לחמישה, ונאפשרות להגדילם לטבעה, אם מפא"י תרצה לתת עוד איש אחד, ואז נוטיף את החבר ג. כהן מהמפלגה הפרוגרסיבית. החברים יהיו:

ד"ר ס. באדר; ה' י. ספיר; ה' ז. ורהפטיג; ה' י. בן-צבי; ה' פראי.

אני מבקש מהועדה שחברים אלה יתחילו מיד בעבודה.

י. ספיר: ברצוני להזכיר את הענין שהזכרתי קודם לכן, ומבקש לדעת מה הוא הסטטוס החוקי כאן. לפנינו תשובה כזו: מוטב עובדים - אנשים שעלו על הקרקע, והתישבו; מזכיר תנועת המושבים סודיע לסוכנות שאנשים צריכים לעזור את המקום. אני מתקשה להניח שמתאום נתגלה כי אנשים אלה אינם חקלאים טובים. שלפני האסיפה הט כן היו חקלאים טובים - ולאחר זאת לא. מהו הסטטוס של המצב הזה, לפי זכויות האדם והאזרח? האם אנשים אלה מסועבדים לתנועת המושבים? האם רשאים הסוכנות להוריד אנשים מהתישבותם? מהי סמכות משרד הפנים בענין, ואל מי יש לפנות?

ד"ר פ. רוזנבלוט: האמת היא שלטעמך מר ספיר אין לי תשובה כרגע, וזאת משתי טבות: קודם כל אינני בקיא בחומר, כי לא התקוננתי לכך, אבל גם לאחר שאבדוק את המצב לא תהיה לי תשובה מספקת. חופש האזרח והתושב מובטחים ע"י החוק, אבל כאן יש לנו מקרה שונה, של מסגרת חברה מסויימת, וטר טפיר יוכל על-כן לקבל תשובה לטעלותיו מאגוד המושבים, שתהיה, כמו התשובה שנתנה במקרים רבים, שהאנשים שהוצאו, אינם מתאימים מבחינה חברתית למסגרת המשותפת.

י. ספיר: האם מפני שאנשים השתתפו בטעפה של מפלגת הציונים הכלליים, הם אינם מתאימים למסגרת חברתית?

ד"ר פ. רוזנבלוט: לטעמך הפרטיקולרית הזאת הבני רואה רק תשובה אחת ויחידה: נדמה לי שהדבר מוגן ע"י החוק, ושהחוק מדבר על לחץ כלכלי וכל האפשרויות האלה. הייתי שמח אם כל האנשים האלה, היו נוקטים בדרך המספטית, עם בתי-טפטט שאינם מסוודים. זו היא הכתובת הטובה ביותר. הבני מוכן לברר את המצב המפטטי עד ליסיבה האתה.

עמ

היו"ר ב. טינץ:
מקומות ההתיישבות אינם נמסרים לבודדים, לאיש זה או אחר, אלא לגופים, לתנועת המושבים - בניח, או נגיד לחרות, או לעובד הציוני, ואלה העלים על המקום. אינני יודע רק למטה זמן, נמסרים המקומות לגופים אלה, ואינני בעיני חוזים עם המתיישבים.

י. ספיר:
לאור העובדות, אנו עומדים נמצא מזה מאד, ולא יתכן, לדעתי, שהמשלה והכנסת לא יצטרפו להתערב כאן. אני עוד מרחיק לכת, וגורס שגם בקבוצים, לא יתכן שיצאנו על מעוט שעליו לעזוב מקום, ולא כל שכן במושבי עובדים במסגרת קונסטיטוציונית. לא יתכן שזכותו של אדם לקרקע, תוכל להטל סמכו ע"י החלטתירובני.

היו"ר ב. טינץ:
שאלה זו היא מענינת מאד, ולא רק בקשר לענין זה. גם לפני שבוועים היה לי ענין עם תנועת המושבים. אינני יודע, אבל, אם זה נוגע לוועדה הזאת.

י. ספיר:
פניתי ליו"ר ועדת הפנים, ולדעתי מקרה זה נמצא במסגרת הדברים שעל ועדה זאת לספל בהם.

ד"ר מ. גאנדר:
אני יודע שגם בתל-אביב אין להוציא אדם מדירה, אלא ע"י משפט. אני שואל, מיפוא, אם יש איזה סמכות במדינה, שיכולה לצוות על בן-אדם שגור בדירה, במושב או בקבוץ, שיעזוב אותה.

ד"ר פ. רוזנבלום:
אנשים אלה אינם דיירים, ולכן הם אינם מוגנים ע"י החוק.

י. בן-צבי:
יש תקדימים, טובים או רעים, למקרים מעין אלה, בקבוצים. אולם הנבי שומע בטעם הראשונה על דבר כזה במושבי עובדים השייכים לתנועת המושבים. אינני מנסה כלל לשטטט את הענין, אבל ברור שהוא תלוי קודם כל בידיעה הנכונה של החוקה הקיימת. אני רואה בכל-זאת שהענין אינו פשוט, ושנין כאן ענין אדמיניסטרטיבי של ועדת הפנים, אלא ענין של חוק. זה נוגע לחוקה, ויתכן שיש להכניס כאן תקונים, או אולי חוק חדש, כחוק מגן. מושבים מוקמים ונוסדים במטרות טובות - לאו דוקא סוציאליסטיות, זה יכול להיות גם כפר חסידים, ואנשים עולים על הקרקע. לא יתכן שלאחר שנים ירצו להשליך את מישהו. בנדון זה החוקה אריכה לקבוע את המצב. ואם ספיר יציע חוק, ע"י ועדת החוקה חוק ומשפט, ידונו על כך. ואולם אינני רואה שנוכל להוציא כאן מסקנה, מלבד שנבקש באורים על הצד המשפטי.

היו"ר ב. טינץ:
כפי ששמענו הבעיה היא סקיפה ויטורית, ולא יתכן שבדרך אגב, הואיל והיא התעוררה, נתחיל כאן בוכוח. יש להביא את הדבר, כפי שאמר ה' בן-צבי, בפני ועדת החוקה חוק ומשפט. אלא שיש כאן גם עכירה על החוק. הענין נוגע להחירות ואלה שעשו מה שעשו עברו על מעיף פלוני אלמוני של חוק הבחירות, ויש להגיש משפט על כך בפני שופט מחוזי.

א. כהן:
הואיל וטר ספיר הביא את הענין הזה בפנינו, נוכל, לדעתי, לנקש את מזכיר תנועת המושבים, שיופיע בפנינו ויטגיד לנו את עמדתו. זה לא מחייב אותו, אבל נפטר

עם

ד"ר ח משיבית ועדת הפנים
4.6.51

לבקטו.

זה התחיל בגירוש קומוניסט הנכבד בגרוש ציונים כלליים.

ד"ר ס. באדר:

אנכי אומין לישיבה הנאה את מילהו מחברי הכנסת שקרוב לענינים אלה, את ה' משה דיין למשל. אם מר ספיר יתן לי את העתק המכתב, אססור אותו לנציג תנועת המושבים.

היו"ר ב. סינץ:

הנני נועל בזה את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 14.15